

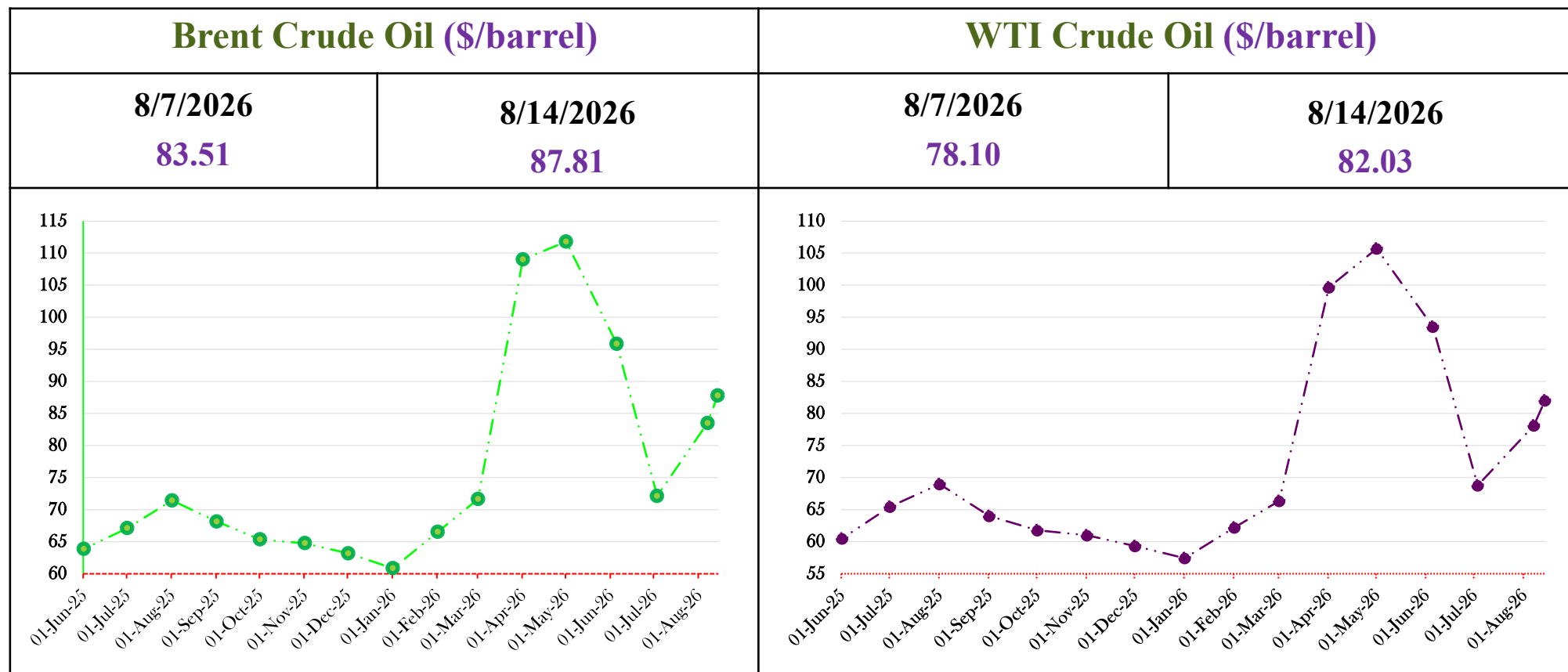
همان انرژی

دانشکده مهندسی انرژی دانشگاه صنعتی شریف

۲۴ مرداد ۱۴۰۵

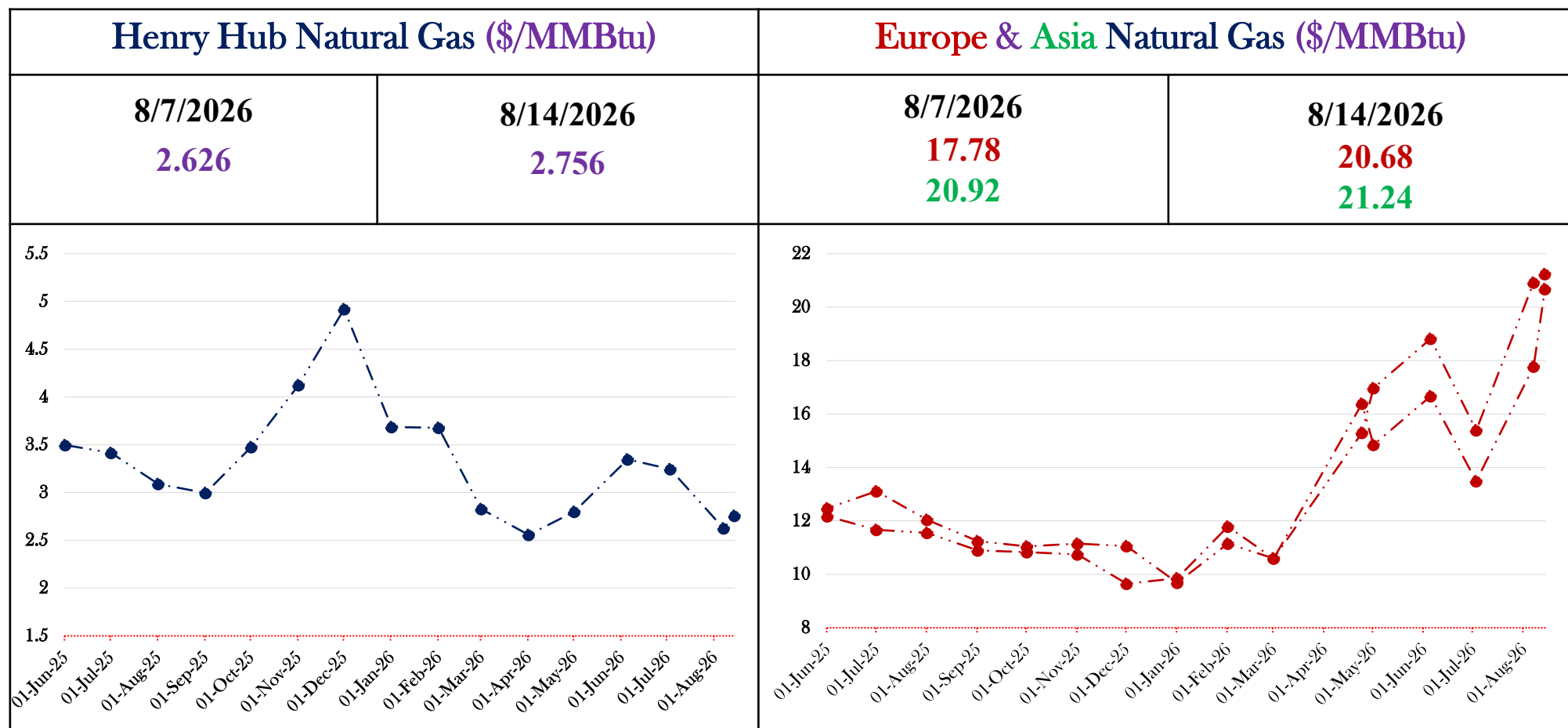
پیش‌بازار نفت

جهت مشاهده قیمت لحظه‌ای نفت بر این نوشته بزنید

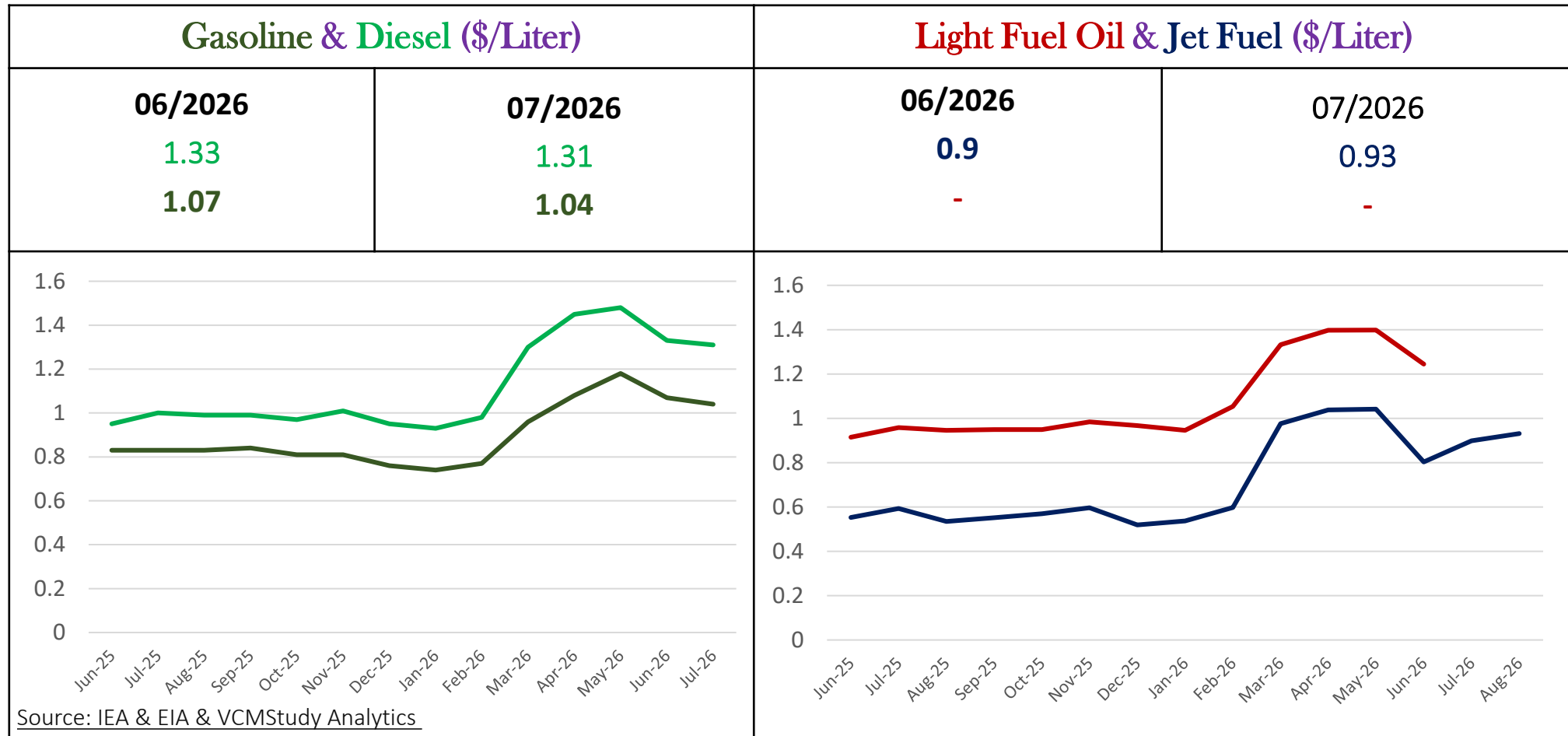
پیش بازار گاز طبیعی

جهت مشاهده قیمت لحظه‌ای گاز بر این نوشته بزنید

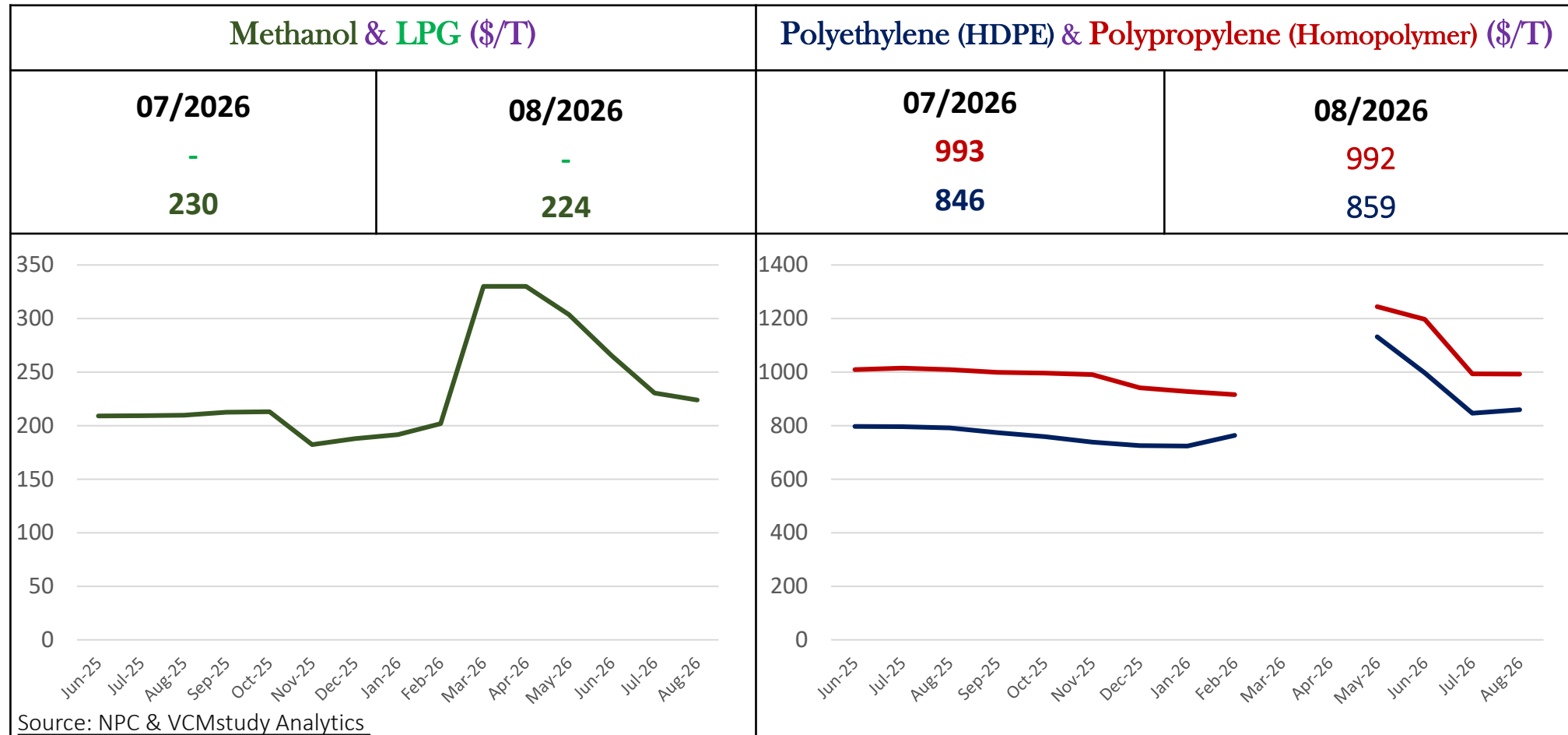

پیش‌بازار محصولات پالایشی*

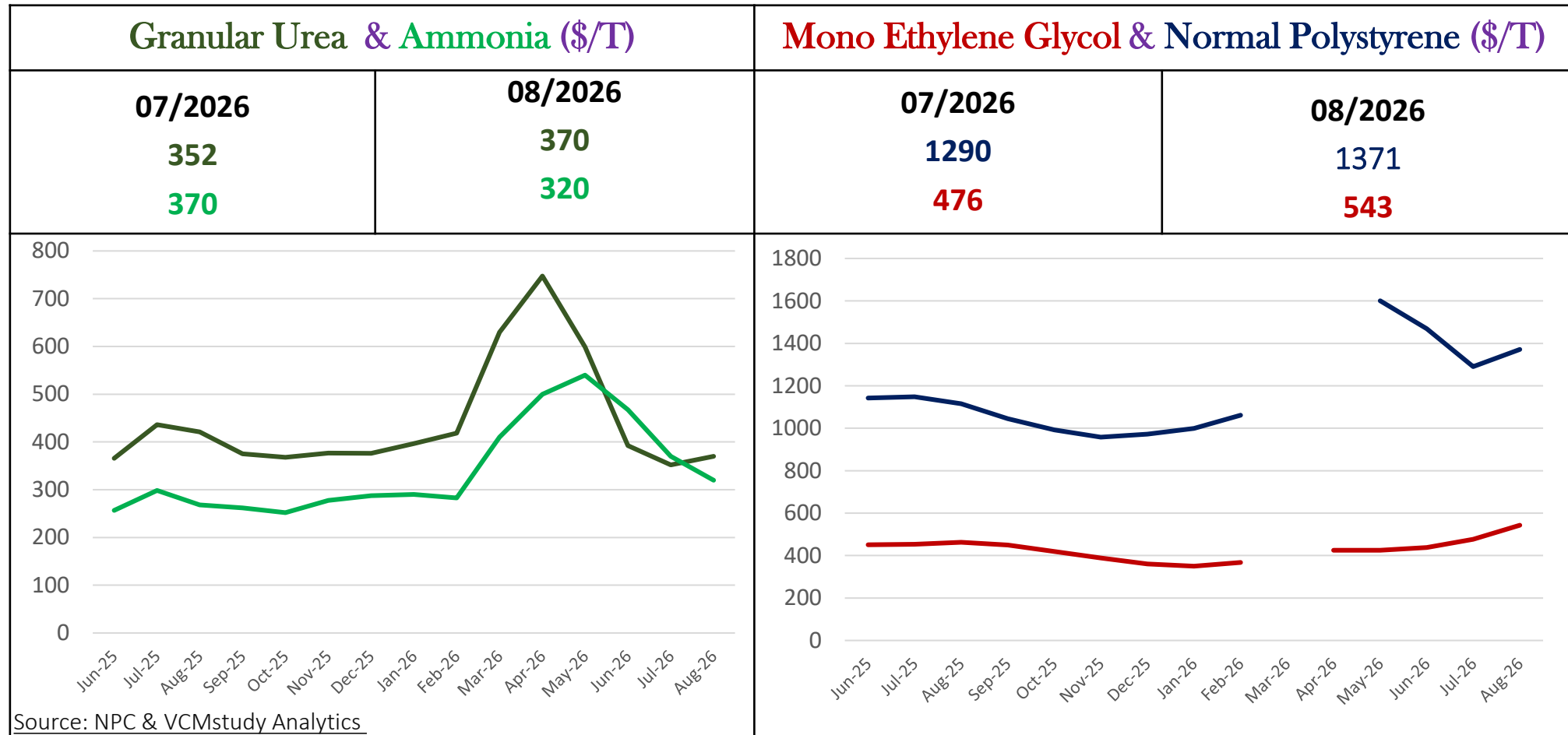
* قیمت‌های آمریکا

پیش بازار محصولات پتروشیمی (۱)

پیش بازار محصولات پتروشیمی (۲)

پویای های بازار: نفت خام

• در روزهای گذشته قیمت نفت خام مجدداً با افزایش روبرو شد:

- نفت خام برنت که در شنبه گذشته به قیمت ۷۶.۶۲ دلار هر بشکه معامله شده بود، امروز به بهای ۸۸.۵۲ دلار در بورس اروپایی لندن خرید و فروش شد.
- نفت خام وست تگزاس اینترمدییت که شنبه گذشته ۷۲.۲۷ دلار در هر بشکه در بازار کاشینگ اوکلاهما عرضه می‌گشت به بهای ۸۲.۴۰ دلار امروز معامله گردید.
- هر دو نوع نفت خام افزایش قابل توجهی در حد ۱۰ درصد در قیمت داشته‌اند.
- افزایش قابل توجه قیمت پس از آن صورت می‌گیرد که ایالات متحده در روز جمعه ادعا کرد که محاصره دریایی بنادر ایران می‌تواند به صورت نامحدود ادامه یابد.
- وزیر خارجه آمریکا در یک دشمنی آشکار با مردم ایران گفت که انزوای اقتصادی ایران به صورتی که تابحال دیده نشده است از اهداف ماست.
- وزیر انرژی آمریکا نیز ادعا کرد که جریان حمل نفت خام از تنگه هرمز بیشتر از هر زمان دیگر ادامه دارد.
- اما تا این جای کار مشخص شده که مقدار مصرف نفت خام در جهان در ۲۰۲۶ کمتر از سالهای قبل شده است.
- این در حالیست که نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد که هزینه مردم آمریکا نسبت به ماه اوت سال قبل بیشتر شده و خرده‌فروشی افت چشمگیری داشته است.
- به همین دلیل احتمال بالا رفتن نرخ بهره توسط فدرال رزرو در ماه سپتامبر بیشتر شده است.

پویای های بازار: گاز طبیعی

- بهای گاز طبیعی در هنری هاب که در هفته گذشته به ۲.۹۸ دلار به ازای هر یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) رسیده بود صبح امروز به ۲.۷۳ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو کاهش یافت.
- انواع گاز طبیعی از جمله گاز طبیعی مایع شده (ال ان جی) در بازارهای مختلف با افزایش روبرو بوده اند.
- از جمله قیمت گاز طبیعی فشرده شده در بندر رتردام هلند به ۲۰.۶۸ دلار و در ساحل کره و ژاپن به ۲۱.۲۴ دلار بر بی تی یو افزایش یافتند.
- گرمای بیسابقه در اروپا موجب از دست دادن برخی از ظرفیت های تولید انرژی شده است.
- در رومانی تنها نیروگاه هسته ای این کشور که ۲۰ درصد برق رومانی را تامین می کرد، به دلیل پایین آمدن چشمگیر آب رودخانه دانوب تعطیل گشته است.
- شرکت ملی نفت لیبی می گوید که آتش سوزی پالایشگاه نفتی زاویه پایان یافته است.
- تا کنون سه بار به این پالایشگاه با پهباد حمله شده است.
- لیبی از بنیانگذاران اوپک است اما در پس از سقوط دیکتار معمر قذافی کمتر روی خوش دیده و بخش نفت و گاز همواره با چالش هایی روبرو بوده است.
- کشورهای عربی خلیج فارس همچنان به سرمایه گذاری در بخش انرژی های تجدیدپذیر ادامه می دهند.
- مجموع این کشورها در ۲۰۲۶ مقدار ۱۲ هزار مگاوات انرژی های خورشیدی و بادی نصب و در ۲۰۲۷ دو برابر این مقدار را در برنامه دارند.

پویایی های بازار: محصولات پتروشیمی و پالایشی

- **پلی اولفین:** بازار پلی اولفین ها همچنان تحت تأثیر ریسک عرضه و اختلالات لجستیکی خاورمیانه قرار دارد. در مقابل، تقاضای پایین دستی هنوز آن قدر قوی نیست که رشد قیمت را پایدار کند؛ بنابراین رشد قیمت بیشتر عرضه محور است تا آنکه تقاضای واقعی باشد.
- **متانول:** اروپا در واکنش به اختلال عرضه خاورمیانه، منابع تأمین خود را تغییر داده است؛ واردات متانول اروپا در ژانویه تا مه ۱۳.۸ درصد کاهش سالانه داشته و سهم تأمین کنندگان جایگزین مانند ترینیداد، آمریکا، مصر، نروژ، و آذربایجان افزایش یافته است. این تغییر نشان دهنده تداوم اثر اختلالات خاورمیانه بر تجارت متانول است.
- **مونواتیلن گلایکول:** افزایش هزینه خوراک و اختلالات عرضه در خاورمیانه همچنان از عوامل حمایتی بازار مونواتیلن گلایکول هستند.
- **پلی استایرن:** بازار پلی استایرن همچنان از افزایش هزینه خوراک و رشد قیمت استایرن حمایت می شود، اما تقاضای پایین دستی هنوز روند صعودی قدرتمندی ایجاد نکرده است. شاخص قیمت استایرن در ماه اوت در شمال شرق آسیا حدود ۱۲.۳ درصد افزایش ماهانه نشان می دهد که می تواند از قیمت آن حمایت کند.
- **اوره:** قیمت اوره پس از جهش های ناشی از اختلال عرضه، در حال تعدیل است؛ قیمت جهانی در ۱۳ اوت حدود ۳۹۰ دلار برتن بوده و طی یک ماه ۷.۷ درصد کاهش داشته است. بنابراین بازار از شوک اولیه عرضه فاصله گرفته، هرچند ریسک ژئوپلیتیکی همچنان بالاست.
- **آمونیاک:** بازار آسیا در حال حاضر با فشار عرضه و کاهش تقاضای هند برای تحویل های فوری اوت مواجه است و قیمت ها تحت فشار قرار گرفته اند و قیمت حدود ۱۳.۵ درصد کاهش یافته است.

عوامل فزاینده قیمت

- شرط ایران برای بسته نگه داشتن هرمز

- دبیر شورای امنیت ملی، محسن رضایی، اعلام کرد تنگه هرمز تا زمانی که آمریکا شرایط ایران را نپذیرد بسته خواهد ماند. این اظهارات نگرانی در جهان را از ادامه اختلال در عرضه نفت خام به دلیل تحولات خلیج فارس را تشدید کرد.

- حملات تازه به کشتی‌ها در هرمز و باب‌المندب

- آمریکا و انصارالله یمن، حملات جداگانه‌ای به کشتی‌های تجاری در تنگه هرمز و دریای سرخ (باب‌المندب) انجام دادند که قیمت برنت را در آن روز ۰.۸۱ درصد بالا برد و طی دو روز متوالی نزدیک به ۵ درصد جهش داشت.

- افت شدید عرضه جهانی نفت

- عرضه جهانی نفت در ماه ژوئیه ۶.۳ میلیون بشکه در روز پایین‌تر از سطح سال گذشته بود.
- خصوصیات دریایی و جنگی در پایان ژوئیه و اوایل اوت پیش‌بینی عرضه سه‌ماهه سوم را ۱.۷ میلیون بشکه در روز نسبت به گزارش ماه قبل کاهش داد.

عوامل کابنده قیمت

• کاهش پیش‌بینی تقاضا از سوی IEA و اوپک

- اوپک و آژانس بین‌المللی انرژی در چهارشنبه ۱۲ اوت پیش‌بینی تقاضای نفت برای ۲۰۲۶ را به دلیل ادامه اختلال در تنگه هرمز کاهش دادند.
- IEA انتظار دارد تقاضای نفت در ۲۰۲۶ روزانه ۱.۶ میلیون بشکه کاهش یابد؛ رقمی ۵۱۰ هزار بشکه پایین‌تر از پیش‌بینی ماه ژوئیه.
- اوپک نیز چشم‌انداز رشد تقاضا را به ۵۸۰ هزار بشکه در روز کاهش داد.

• جهش بزرگ ذخایر نفتی آمریکا

- آمار اداره اطلاعات انرژی آمریکا نشان داد که ذخایر خام نفت این کشور در طول یک هفته ۱۷.۴ میلیون بشکه افزایش یافت که این رقم قابل توجه به‌عنوان سیگنالی از کاهش تقاضا و فشار نزولی بر قیمت تفسیر شد.

• انتظار پیشرفت در مذاکرات آمریکا و ایران

- علیرغم محدودیت در تنگه هرمز، نفت خام همچنان از خلیج فارس به بازارهای جهانی جاری است.
- برخی نفتکش‌ها با سیستم‌های ارتباطی خاموش در حال تردد هستند.

جهان انرژی

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ باز آرای بازار جهانی LNG (۱)

- تنگه هرمز همچنان کانون اصلی بحران است:
- اختلاف ایران و آمریکا بر سر کنترل و آزادی کشتیرانی در تنگه هرمز ادامه دارد و تردد کشتی‌ها به شدت کاهش یافته است.
- در ۱۱ اوت فقط ۶ کشتی از تنگه عبور کردند،
- در حالی که پیش از جنگ میانگین روزانه حدود ۱۳۰ تا ۱۴۰ کشتی بود.
- امنیت انرژی جهانی تحت تأثیر قرار گرفته است:
- اختلال در هرمز مستقیماً صادرات نفت و LNG خلیج فارس را تهدید می‌کند و می‌تواند هزینه حمل‌ونقل، بیمه و قیمت انرژی را افزایش دهد.
- این موضوع برای بازار جهانی LNG اهمیت ویژه‌ای دارد، زیرا قطر وابستگی بالایی به این مسیر دارد.
- راهبرد ایران فقط فشار بر آمریکا و اسرائیل نیست:
- یکی از محورهای مهم تحلیل این است که تهران تلاش می‌کند با اعمال فشار متفاوت بر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، از شکل‌گیری یک جبهه متحد منطقه‌ای جلوگیری کرده و کشورهای منطقه را به سمت مذاکرات و ترتیبات دوجانبه سوق دهد.

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ باز آرای بازار جهانی LNG (۲)

- آسیب پذیری متفاوت در برابر اختلال در تنگه هرمز:
- کشورهای GCC شرایط یکسانی ندارند. قطر، کویت و بحرین وابستگی بیشتری به تنگه هرمز دارند، در حالی که عربستان سعودی با خط لوله شرق-غرب و امارات متحده عربی با پایانه فجیره، مسیرهای جایگزین برای صادرات انرژی در اختیار دارند.
- قطر؛ یکی از آسیب پذیرترین صادرکنندگان LNG:
- وابستگی بالای صادرات LNG قطر به تنگه هرمز، این کشور را در برابر اختلال در کشتیرانی بسیار آسیب پذیر کرده است.
- حملات اخیر نیز حدود ۱۷٪ از ظرفیت صادرات LNG قطر را تحت تأثیر قرار داده است.
- تفاوت در روابط با ایران و آمریکا:
- کشورهای GCC در میزان نزدیکی به آمریکا و نوع رابطه با ایران متفاوت اند.
- بیشتر آنها میزبان پایگاه های نظامی آمریکا هستند.
- در حالی که کشورهایمانند عمان و قطر روابط و کانال های دیپلماتیک فعال تری با تهران حفظ کرده اند.

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازآرایی بازار جهانی LNG (۳)

- فشار بر وحدت امنیتی GCC:
 - بحران اخیر نشان داده است که تفاوت در تهدیدات، توان نظامی، وابستگی‌های انرژی و روابط خارجی، شکل‌گیری یک راهبرد امنیتی کاملاً یکپارچه میان کشورهای خلیج فارس را دشوار می‌کند.
- بازنگری در نقش آمریکا:
 - کشورهای GCC در حال ارزیابی مجدد میزان اتکای خود به تضمین‌های امنیتی آمریکا هستند.
 - آنها به دنبال تنوع‌بخشی به روابط امنیتی خود هستند.
 - با این حال آمریکا همچنان مهم‌ترین تأمین‌کننده امنیت نظامی و دریایی منطقه باقی مانده است.
- پیامد راهبردی:
 - تفاوت در آسیب‌پذیری و منافع ملی کشورهای GCC می‌تواند آنها را به سمت راهبردهای متفاوت و حتی توافق‌های دوجانبه با ایران و آمریکا سوق دهد و در نتیجه، انسجام امنیتی منطقه را تحت فشار قرار دهد.

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازآرایی بازار جهانی LNG (۴)

کشورهای GCC؛ آسیب‌پذیری و معادلات امنیتی متفاوت

- جدول روبرو با نام فشار نظامی ایران بر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس (GCC) را از سوی موسس مطالعات سیاسی و بین‌المللی واشنگتن منتشر شده است.
- بازه زمانی آن ۲۸ فوریه تا ۱ ژوئن ۲۰۲۶ است و تعداد حملات موشکی و پهپادی ایران به هر کشور را نشان می‌دهد.

• مهم‌ترین یافته‌ها

- امارات با ۲۰۸۴۶ حمله (۴۲/۲٪) بیشترین فشار نظامی را تجربه کرده؛ یعنی بیش از دو برابر عربستان.
- عربستان با ۱۰۲۳۴ حمله (۱۸/۳٪) و کویت با ۱۰۱۹۴ حمله (۱۷/۷٪) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.
- قطر با ۷۳۷ حمله (۱۰/۹٪) در مقایسه با امارات و عربستان حملات کمتری داشته، اما به دلیل وابستگی شدید به تنگه هرمز، از نظر اقتصادی و انرژی همچنان آسیب‌پذیری بالایی دارد.
- عمان فقط ۲۶ حمله (۰/۴٪) داشته است؛ این رقم در کنار سطح بالای تعامل دیپلماتیک با ایران و نداشتن پایگاه آمریکا، تفاوت بسیار چشمگیری با سایر کشورهای GCC ایجاد می‌کند.
- نکته تحلیلی مهم: جدول نشان می‌دهد که فشار ایران بر کشورهای GCC یکسان نبوده است. این تفاوت می‌تواند با عواملی مانند روابط هر کشور با آمریکا و اسرائیل، سطح تعامل دیپلماتیک با ایران و موقعیت ژئوپلیتیکی آنها مرتبط باشد.

Table 1: Iran's Military Pressure Across the Gulf

Missile and drone attacks by country (February 28–June 1, 2026)

	U.S. Base	Abraham Accord	Pre-War Diplomatic Engagement with Iran	Iranian Attacks	Share of Iranian Attacks
UAE	✓	✓	Medium	2,846	42.2%
Saudi Arabia	✓	✗	Low	1,234	18.3%
Kuwait	✓	✗	Low	1,194	17.7%
Qatar	✓	✗	High	737	10.9%
Barhain	✗	✓	Low	700	10.4%
Oman	✗	✗	High	26	0.4%
Total				6,737	100%

Source: Asharq Al-Awsat compilation based on official GCC government statements and defense ministry data; and Energy Vista analysis.

CSIS

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازآرایی بازار جهانی LNG (۵)

سه سناریوی پیش رو برای تنگه هرمز

۱. «نه جنگ، نه صلح» - محتمل ترین سناریو:	۲. بازگشت به جنگ تمام عیار - سناریوی پرریسک:	۳. صلح جامع - کم احتمال ترین سناریو در کوتاه مدت:
تداوم وضعیت فعلی و اختلالات مقطعی در تردد کشتی‌ها، به عنوان محتمل ترین مسیر پیش رو مطرح است. این وضعیت برای اقتصادهای خلیج فارس می تواند حتی از جنگ تمام عیار زیان بارتر باشد، زیرا نااطمینانی دائمی درباره صادرات انرژی، سرمایه گذاری و بیمه ایجاد می کند. تداوم فشار بر زیرساخت های انرژی: حملات به تأسیسات LNG، پایانه های نفتی، پالایشگاه ها، خطوط لوله و زیرساخت های برق در کشورهای GCC، فعالیت شرکت های انرژی را مختل کرده است. بیش از ۲۵ شرکت انرژی در منطقه از زمان آغاز درگیری ها وضعیت <i>force majeure</i> اعلام کرده اند.	تشدید دوباره درگیری می تواند خسارت گسترده ای به زیرساخت های انرژی و غیرنظامی وارد کند، اما در مقابل ممکن است به آمریکا و متحدانش فرصت دهد توان موشکی، پهپادی و نظامی ایران را به شدت تضعیف کرده و وضعیت تنگه هرمز را برای مدت طولانی تری تثبیت کنند. احتمال شکل گیری ائتلاف گسترده تر: در صورت پیوستن کشورهای خلیج فارس و برخی متحدان اروپایی به آمریکا، امکان افزایش فشار نظامی بر ایران وجود خواهد داشت؛ زیرا این کشورها مستقیماً از باز ماندن تنگه هرمز و امنیت جریان انرژی منتفع می شوند.	توافق جامع میان ایران و آمریکا می تواند به کاهش تحریم ها، آزادسازی دارایی های ایران و بازگشت تدریجی این کشور به بازارهای جهانی انرژی منجر شود. با این حال، اختلافات عمیق میان طرفین باعث شده این سناریو در حال حاضر دور از دسترس باشد. پیامد احتمالی صلح برای بازار انرژی: بازگشت کامل ایران به بازار جهانی می تواند عرضه نفت و گاز را در بلندمدت افزایش دهد و ایران را به یکی از رقبای مهم تولیدکنندگان بزرگ انرژی، از جمله قطر و سایر صادرکنندگان LNG، تبدیل کند.

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازآرایی بازار جهانی LNG (۶)

اولویت‌های فوری قطر در بازار LNG

- بازگشت ظرفیت صادراتی:
- حمله به تأسیسات راس لفان حدود ۱۷٪ ظرفیت صادرات LNG قطر را تحت تأثیر قرار داده و بازسازی این ظرفیت یکی از اولویت‌های اصلی دوحه است.
- ادامه توسعه گنبد شمالی:
- قطر همچنان توسعه ظرفیت LNG خود را دنبال می‌کند، اما تحقق این هدف به ثبات امنیتی و امکان عبور مطمئن محموله‌ها از تنگه هرمز وابسته است.
- حفظ اعتماد خریداران:
- اختلال در صادرات و اعلام شرایط غیرعادی (force majeure) می‌تواند اعتبار قطر به عنوان یک تأمین‌کننده قابل اعتماد LNG را تحت فشار قرار دهد.
- مذاکره با ایران برای تضمین صادرات:
- قطر ممکن است برای عبور امن محموله‌ها به دنبال توافق موقت با ایران یا پذیرش هزینه عبور باشد؛ اقدامی که می‌تواند روابط دوحه و واشنگتن را پیچیده کند.
- احتمال شکل‌گیری دو مسیر کشتیرانی:
- تداوم بحران می‌تواند به ایجاد دو مسیر در هرمز منجر شود: تحولی که می‌تواند ساختار تجارت دریایی و امنیت انرژی منطقه را تغییر دهد.
- مسیر مورد تأیید ایران
- مسیر تحت حمایت آمریکا و متحدانش؛

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازآرایی بازار جهانی LNG (۷)

آیا قطر می تواند از بحران به عنوان «برنده» خارج شود؟

- بازپس گیری سهم بازار:

- طولانی شدن اختلال در هرمز می تواند باعث شود سایر صادرکنندگان LNG سهم بازار قطر را تصاحب کنند؛ بنابراین بازگشت سریع به بازار برای قطر حیاتی است.

- مزیت هزینه ای قطر:

- قطر همچنان یکی از کم هزینه ترین تولیدکنندگان LNG جهان است و در صورت عادی شدن عبور از هرمز، می تواند با قیمت های رقابتی و قراردادهای بلندمدت، سهم ازدست رفته بازار را پس بگیرد.

- قدرت تجاری-دیپلماتیک شرکت قطر انرژی:

- پیوند نزدیک میان Qatar Energy و دولت قطر به دوحه اجازه می دهد قراردادهای انرژی را با روابط دیپلماتیک و توافق های بلندمدت دولتی هماهنگ کند؛ مزیتی که می تواند به ویژه در بازارهای آسیایی به بازگشت قطر کمک کند.

- تنوع بخشی به حضور جهانی:

- سرمایه گذاری قطر در پروژه هایی مانند Golden Pass LNG در آمریکا و توسعه ناوگان LNG، وابستگی این کشور به یک بازار یا پروژه واحد را کاهش داده و جایگاه آن را به عنوان یک بازیگر جهانی تقویت می کند.

- نبود مسیر جایگزین واقعی برای هرمز:

- گزینه هایی مانند توسعه خطوط لوله به عمان، عربستان یا ترکیه در بلندمدت قابل بررسی اند، اما به سرمایه گذاری گسترده، زمان و همکاری ژئوپلیتیکی نیاز دارند؛ بنابراین در کوتاه مدت، امنیت تنگه هرمز همچنان تعیین کننده آینده

صادرات LNG قطر است.

جهان انرژی

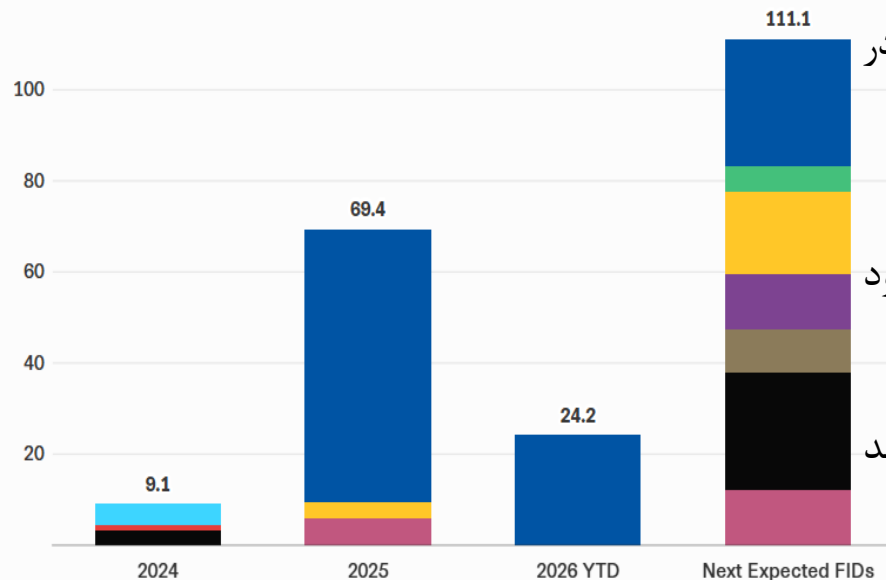

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازی آرای بازار جهانی LNG (۸)

Figure 1: Increasing Liquefaction Capacity Leads to More Diversified LNG Suppliers

Global LNG final investment decisions by year and supplying countries (mtpa)

Argentina Canada Indonesia Mexico Mozambique Oman Papua New Guinea UAE United States

ظرفیت‌های جدید LNG و ریسک از دست رفتن سهم قطر
شتاب‌گیری سرمایه‌گذاری در LNG:

- ظرفیت پروژه‌های LNG که به مرحله FID رسیده‌اند از ۹.۱ میلیون تن در سال در ۲۰۲۴ به ۶۹.۴ میلیون تن در سال در ۲۰۲۵ افزایش یافته است.
- ظرفیت قابل توجه در راه است:

- در سال ۲۰۲۶ تاکنون ۲۴.۲ میلیون تن در سال ظرفیت جدید به FID رسیده و حدود ۱۱۱.۱ میلیون تن در سال ظرفیت جدید نیز در پروژه‌هایی قرار دارد که انتظار می‌رود به‌زودی به FID برسند.

تنوع جغرافیایی عرضه در حال افزایش است:

- بخش قابل توجهی از ظرفیت جدید متعلق به آمریکا است،
- کشورهای کانادا، اندونزی، مکزیک، موزامبیک و پاپوآ گینه نو نیز در حال افزایش ظرفیت LNG خود هستند.

پیامد برای قطر:

- اگر اختلال صادرات LNG قطر برای چند سال ادامه یابد، ورود ظرفیت‌های جدید از سایر کشورها می‌تواند بخشی از سهم بازار قطر را جایگزین کند و وابستگی بازار جهانی به LNG قطر را کاهش دهد.
- ریسک بلندمدت برای بازار جهانی کاهش می‌یابد:

- هرچه عرضه LNG جهانی متنوع‌تر و فراوان‌تر شود، بازار در برابر اختلال در یک تولیدکننده - حتی تولیدکننده بزرگی مانند قطر - مقاوم‌تر خواهد شد.

نبرد بر سر تنگه هرمز؛ بازآرایی بازار جهانی LNG (۸)

جغرافیای جدید امنیت LNG

• تغییر اولویت خریداران LNG:

• جنگ ایران و اختلالات تنگه هرمز باعث شده خریداران بیش از گذشته به سمت تأمین‌کنندگان در کشورهای باثبات سیاسی و دارای مسیرهای کشتیرانی امن گرایش پیدا کنند.

• افزایش اهمیت نیمکره غربی:

• آمریکای شمالی و جنوبی، به‌ویژه آمریکا، کانادا و مکزیک، به دلیل برخورداری از منابع گاز و دسترسی به مسیرهای دریایی امن‌تر، در حال تبدیل شدن به قطب مهم‌تری در بازار LNG هستند.

• مزیت سواحل غربی آمریکای شمالی:

• پروژه‌های LNG در سواحل غربی کانادا و مکزیک می‌توانند مستقیماً به بازارهای آسیایی دسترسی داشته باشند و برخلاف LNG خلیج فارس، از تنگه هرمز، کانال سوئز و تنگه ملاکا اجتناب کنند.

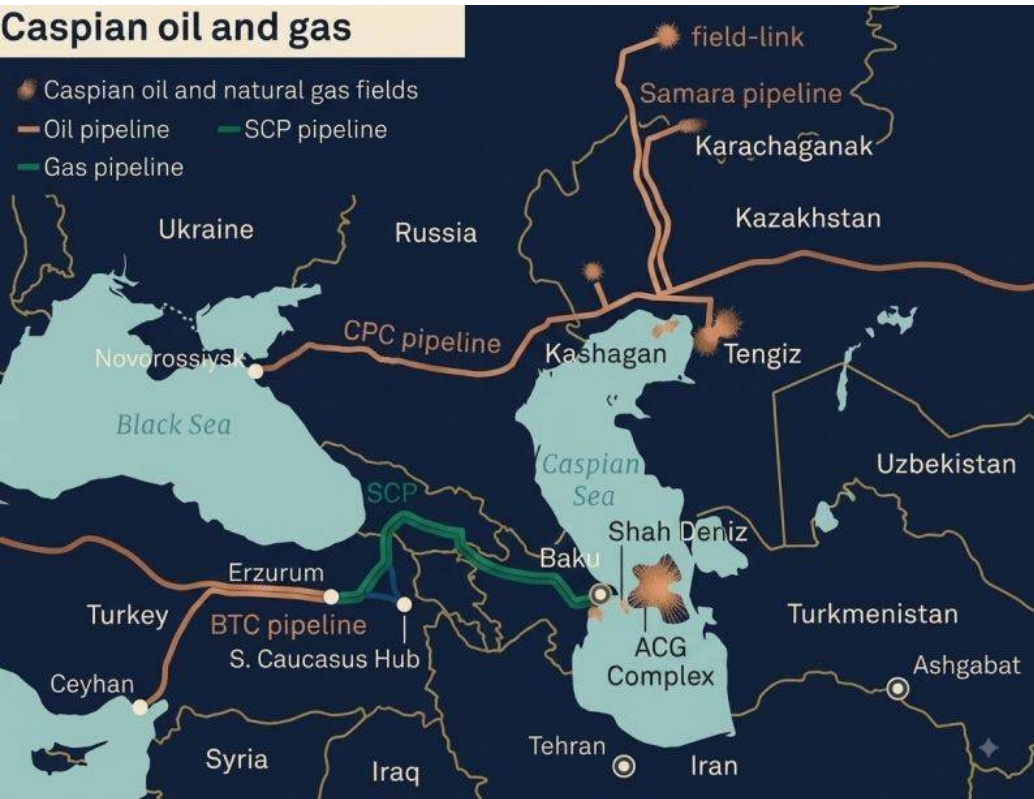
• افزایش رقابت میان صادرکنندگان:

• در کنار آمریکای شمالی، پروژه‌های جدید در اندونزی، پاپوآ گینه نو و موزامبیک نیز در حال توسعه‌اند؛ بنابراین امنیت عرضه LNG در آینده به مجموعه متنوع‌تری از تولیدکنندگان وابسته خواهد بود.

قفقاز جنوبی در قلب معماری امنیت انرژی و اقتصادی اروپا (۱)

Caspian oil and gas

- قزاقستان که ۸۰ درصد صادرات نفت خود را از خاک روسیه انجام می‌دهد و وابستگی دیرینه‌ای به کنسرسیوم خط لوله خزر (CPC) دارد.

- جنگ اوکراین و اختلالات مکرر این کشور را مجبور به استفاده از مسیرهای جایگزین از جمله عبور از دریای خزر و همچنین استفاده از مسیر قفقاز جنوبی کرده است.

- قزاقستان صرفاً به دنبال جایگزین کردن مسیرهای صادراتی خود نیست بلکه به دنبال متنوع سازی جریان صادرات نفت خود است.

- از جمله مسیرهایی که به این تنوع کمک شایانی خواهند کرد خط لوله باکو-تفلیس-جیحان است که پس از توافق سال ۲۰۰۲ شروع به کار کرد.

قفقاز جنوبی در قلب معماری امنیت انرژی و اقتصادی اروپا (۲)

- خط لوله باکو-تفلیس-جیحان در سال ۲۰۲۵، ۱.۲ میلیون تن نفت قزاقستان را منتقل کرد و در نیمه نخست سال ۲۰۲۶ نیز ۷۰۴ هزار تن دیگر از طریق این خط لوله منتقل شد.
- خط لوله باکو-سوپسا (شهری بندری کرانه دریای سیاه در کشور گرجستان) نیز که نزدیک ۴ سال است بدون استفاده مانده که در صورت بهره‌گیری قزاقستان از این مسیر صادراتی و ترکیب آن با کریدور ترانس خزر، به تدریج می‌تواند وابستگی صادرات قزاقستان به روسیه را کاهش دهد.
- این تحولات برای گرجستان و قفقاز جنوبی صرفاً به معنای تبدیل شدن به یک کشور ترانزیتی نیست بلکه به معنای تبدیل شدن این منطقه به بخشی از زیرساخت راهبردی اتصال آسیای مرکزی به اروپا و یکی از اجزای مهم معماری امنیت انرژی و ساختار اقتصادی اروپاست.

پرونده فی مابین شرکت نفتیران و دولت بحرین پیرامون وجوه مسدود شده در بانک های بحرینی (۱)

• دیوان داوری در ژوئن ۲۰۲۶ به نفع شرکت نفتیران رای داد و وارد ماهیت دعوا خواهد شد که متن آن چند روز پیش منتشر شد.

• در پرونده داوری سرمایه گذاری خارجی که از سوی شرکت نفتیران (NICO) و شرکت ملی نفت ایران با استناد به تابعیت مالزیایی شرکت نیکو علیه دولت بحرین در خصوص مسدودی وجوه و سرمایه گذاری های این شرکت در محل دو بانک بحرینی به استناد معاهده تشویق و حمایت از سرمایه گذاری فی مابین مالزی و بحرین مطرح شده است، دیوان داوری تشکیل شده در محل مرکز رسیدگی به دعاوی فی مابین سرمایه گذار و دولت ها (ایکسید) مستقر در بانک جهانی در آخرین تصمیم خود در تاریخ ۱۵ ژوئن ۲۰۲۶ به موضوع ایرادات دولت بحرین به صلاحیت دیوان داوری رسیدگی کرده و در نهایت با رد ایرادات وارده، صلاحیت خود را برای رسیدگی به ادعاهای شرکت نیکو در این پرونده محرز دانست.

پرونده فی مابین شرکت نفت ایران و دولت بحرین پیرامون وجوه مسدود شده در بانک های بحرینی (۲)

- نظر به فعالیت شرکت نیکو در مالزی و همچنین عدم دسترسی ایران به داورى ايكسید با توجه به عدم عضویت ایران در آن، شرکت ملی نفت و نیکو راهی جز اتکا به معاهده فوق الذکر به استناد تابعیت مالزیایی شرکت نداشتند. این اقدام معمول در دعاوی فی مابین سرمایه گذار و دولت در ادبیات حقوق بین الملل با نام خرید معاهده (Treaty Shopping) شناخته می شود.
- دولت بحرین که از تعداد زیادی از وکلای نامی داورى سرمایه گذاری در این پرونده بهره می برد، به دنبال آن بود که تغییرات ساختاری در شرکت نیکو، از جمله تغییر تابعیت شرکت، را مصداق سوءاستفاده بداند و بدین ترتیب صلاحیت دیوان داورى برای رسیدگی را به چالش بکشد.
- در این تصمیم که متن آن طی هفته ای که گذشت منتشر شد، دیوان داورى ضمن احترام به تصمیم محاکم داخلی در مالزی مبنی بر تداوم تابعیت مالزیایی شرکت نیکو، صلاحیت خود برای رسیدگی به ادعاهای این شرکت را احراز نمود.

پرونده فی با بین شرکت نفتیران و دولت بحرین پیرامون وجوه مسدود شده در بانک های بحرینی (۳)

- تصمیم دیوان قدم بزرگی در جهت پیشبرد منافع شرکت ملی نفت ایران و آزادسازی وجوهی است که به دلایل واهی و همراهی با تحریم های یک جانبه ایالات متحده از دسترس خارج شده اند. همچنین، تفسیر ارائه شده توسط دیوان داوری در این پرونده در خصوص تابعیت شرکت ها و خرید معاهده می تواند تاثیرات عمیقی روی پرونده های دیگر در آینده بگذارد که به موجب آن از پرونده جاری به عنوان یک پرونده کلیدی یاد شود.
- برای مطالعه متن و جزییات تصمیم صادره لینک زیر را ببینید:
- <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw1813014%20-%20Naftiran%20v.%20Bahrain%2C%20Decision%20on%20Preliminary%20Objections%2C%20June%202015%2C%202026.pdf>
- برای دسترسی به اطلاعات بیشتر در خصوص این پرونده، لینک زیر را ببینید:
- <https://www.italaw.com/cases/10077>

راه‌های ارتباطی با مجموعه جهان انرژی

ایمیل: maleki@sharif.edu

کانال بله و تلگرام: @JahanEnergySharif

سایت: <https://sharif.ir/~maleki/generic.html>

همکاران این شماره: VCM، رادمهر ملکی، تبسم میرشکارزاده، امیرمهدی مهری، امیرعلی حسن‌زاده، علی فریادرس، و عباس ملکی

